

Magyar Helsinki Bizottság

**JELENTÉS A MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG
2015. ÁPRILIS 28-I LÁTOGATÁSÁRÓL
A BÁCS-KISKUN MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
KISKUNHALASI ŐRZÖTT SZÁLLÁSÁN**

A Határőrség Országos Parancsnoksága és a Magyar Helsinki Bizottság között 2002. augusztus 28-án aláírt együttműködési megállapodás alapján a Bizottság 2015. április 28-án megfigyelő látogatást tett a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság kiskunhalasi őrzött szállásának mindhárom, jelenleg fenntartott épületében, a Mártírok útján és a Kárpát utcai épületekben. A látogatáson résztvettek dr. Somogyvári Zoltán, Gruša Matevžič, dr. Iván Júlia munkatársak és Charline Becker gyakornok. A látogatás elején az ORFK utasítására a parancsnok lefénymásolta a megbízóleveleket.

A monitorozó látogatás elsődleges célja a fogvatartási körülmények és a bánásmód vizsgálata volt, különös tekintettel az irreguláris migráció és a menedékkérők számának közelmúltbeli megugrására.

A látogatás során az állomány tagjai közül Rogács József parancsnokkal beszélgettek a megfigyelők, akinek a látogatás végén összegezték a jelentés alapjául szolgáló tapasztalatokat.

1. Általános megállapítások

A látogatással egy időben tartott a megyei főügyészség BV törvényességi felügyeleti osztályának ügyésze, dr. Vincze Eszter is ellenőrzést. Ennek során felment az első emeleti körletbe és ott beszélt az őrizeteseikkel is, ügyiratokat is áttanulmányozott. A parancsnok elmondása szerint az ügyésznek kéthetente tesz látogatást, több idegen nyelven beszél (angol, francia, német...) és szűrőpróbaszerűen ellenőrzi a Szerbiába induló szárazföldi toloncokat is.

A parancsnok elmondta, hogy EVA pályázatból 2015. június 30-ig felújítják a Fazekas utcai objektumot, azonban a létesítmény hosszú távú jövője egyelőre bizonytalan, az önkormányzattal egyeztetések folynak annak további sorsáról. Jelenleg a Kárpát utcai épületben vannak fogvatartva a családok, sérülékeny külföldiek (egyedülálló nők, idősek, fogyatékosok), valamint az egyedülálló férfiak. A Mártírok úti épületben egyedülálló férfiakat tartanak fogva. A parancsnok elmondása szerint átlagosan egy hetet vannak itt a külföldiek, ám a Bizottság megfigyelőinek több fogvatartott is jelezte, hogy ennél hosszabb ideje vannak Kiskunhalason. A parancsnok később megerősítette, az egyre hosszabb fogvatartási idő magyarázata az lehet, hogy a szerb határőrség naponta legfeljebb 25 főt hajlandó visszavenni tolonc formájában, ezért feltorlódtak az emberek és lassult a tolonc.

A látogatás napján 117 fogvatartott volt a két objektumban, reggel 25-öt átadtak a szerbeknek. 46 fő sérülékeny, ők a Kárpát utcában voltak fogvatartva a „családos” részen. Ez a részt uniós forrásból felújították.

Bár a Bizottság megfigyelői végül nem kapták kézhez a fogvatartottak állampolgárság szerinti statisztikai bontását, a parancsnok elmondása szerint a legtöbb fogvatartott szír volt és koszovói, ezen kívül irakiak és szomáliak voltak még fogva.

A parancsnok beszámolt arról, hogy a szerb és a magyar kormány közötti megállapodás értelmében eddig egy alkalommal került sor koszovóiak szárazföldi toloncára ez év márciusában egy bérelt busszal. Az út nagyjából 400 kilométer, összesen 22 órás volt, szerb rendőrségi felvezetéssel mentek, magyar részről a készenléti rendőrség biztosította a járművet. A koszovóiakat a budapesti konzulátus hazatérési okmánnyal látta el és visszaérkezéskor a koszovói hatóságok fogadták a buszt.

Az őrszemélyzet jelenleg 128 fegyveres biztonsági őrből és 36 hivatásos rendőrből áll, az őrizeti helyszínenként eltérő a szolgálati rend, van, ahol 3 rendőrrre jut 6 fegyveres biztonsági őr (FBŐ), de előfordul, hogy 2 rendőrrre jut 12 FBŐ. Két évvel ezelőtt az UNHCR AGD látogatásakor észlelték az

akkori résztvevők, köztük a Helsinki Bizottság megfigyelője is, hogy volt olyan FBŐ, akinek alkoholszaga volt, azóta a parancsnok elmondása szerint havi két alkalommal alkoholszondával szűrőpróbaszerűen ellenőrzik az állományt, jelenleg is van folyamatban emiatt fegyelmi ügy.

A kiskunhalasi őrzött szálláson jelen van a Menedék Egyesület is, amely három szociális munkással, két pszichológussal és egy pszichiáterrel hajtja végre az Európai Visszatérési Alap által támogatott projektet 2015 júliusáig. A Menedék Egyesületen és a Helsinki Bizottságon kívül nincs más olyan szervezet, amelyik rendszeresen jelen lenne az intézményben, ad hoc látogatáson itt járt a közelmúltban a Cordelia Alapítvány, a Médecins Sans Frontières és az Amnesty International.

A látogatás során a megfigyelőknek többször jelezniük kellett az őket kísérő őrszemélyzetnek, hogy a biztonsági előírások megtartása mellett legyenek szívesen hallótávolságon kívül tartózkodni, lehetővé téve az ellenőrzéstől mentes beszélgetést. Álláspontunk szerint hasznos lenne, ha az együttműködési megállapodás ezen szakaszáról (IV.8.) az állomány megfelelő tájékoztatást kapna, javítva a gyakorlati együttműködést a megfigyelő látogatások során.

2. Bánásmód, őrszeméllyel szembeni panaszok

A parancsnok beszámolt arról, hogy a korábbi évekhez viszonyítva csökkent a rendkívüli események előfordulása, 2014-ben kilenc alkalommal kellett rendkívüli esemény miatt intézkedni, főként önkárosítás, csoportos rendzavarás miatt, de nem volt sem bántalmazás hivatalos eljárásban vagy hivatalos személy elleni erőszakkal összefüggő rendkívüli esemény sem. Ez a Bizottság álláspontja szerint a korábbi évek tapasztalataihoz képest mindenképpen javulást jelent. A parancsnok ugyanakkor beszámolt arról, hogy a külföldiek szokták panaszolni a velük szemben használt lealacsonyító hangnemet. Arra kérdésre, hogy ilyenkor milyen eljárást követ a parancsnok, elmondta, hogy a panaszládába bedobott beadványt lefordíttatja a rendőrség, és abban az esetben, ha többen, egymástól függetlenül jelzik, hogy valamelyik őr velük sértő hangnemben beszél, akkor megalapozottnak látja a panaszt annyiban, hogy vizsgálatot indítson. 2014-ben két alkalommal fordult elő, hogy ilyen panaszokat követően az érintett fegyveres biztonsági őr más szolgálati beosztásba helyezték át néhány hónapra, szankciós jelleggel. A parancsnok elmondta, hogy amennyiben nem lehetséges együttműködni az adott őrrel, akkor tipikusan a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése mellett döntenek. A fegyveres biztonsági őrök általi bántalmazással kapcsolatosan a parancsnok elmondta, hogy ilyen esetben az FBŐ-s munkatárs hivatalos személyként szerepelt az eljárásban és előfordult már, hogy az ellene folyó büntetőeljárásban éltelték.

Fizikai bántalmazás esetén a parancsnok készít egy átiratot a törvényességi felügyeletet végző ügyésznek, majd belső vizsgálat során igyekszik feltárni a tényállást. Ezt követően további mérlegelés nélkül feljelentést tesz az ügyészségen.

A parancsnok által elmondottakat többségében megerősítették a fogvatartottak is, többen is hangsúlyozták, hogy normálisan bánnak velük, különösen az elfogásukat követően, a röszkei és a szegedi előállítás során tapasztaltakhoz képest. Ezekről sajnos többen is panaszkodtak, egymástól függetlenül is arról számoltak be szír férfiak, hogy durván beszéltek velük, hiába kértek, nem kaptak elegendő mennyiségű élelmet az elfogást követő 24 órában. Többen azt állították, hogy a jogszabályok szerinti legfeljebb 24 órához képest akár 3 napig is az előállítóban tartották őket fogva. Két súlyosabb incidensről is beszámoltak, amely az április 20-i héten történhetett, az egyik a röszkei előállítás során a kutyás rendőrök fellépése volt, amikor megijesztették az élelmet kérő fogvatartottakat, a másik egy szóváltást követő durva rendőri intézkedés, amely során többek szeme láttára vertek meg egy szír férfit, mert ő kikérte magának a megalázó hangnemet. A férfi a többiek elmondása szerint nem tartózkodott az őrzött szálláson a látogatás időpontjában, így vele nem volt lehetőségünk beszélni a történetekről.

A szírek közül többen panaszkodtak továbbá a szerb rendőrök általi rossz bánásmódra, hogy megverték őket, illetve a pénzüket is elvették, továbbá arra, hogy a macedón-szerb határon működő embercsempész banda kegyetlenül bánik velük és a csoporttal lévő gyerekek megölésével fenyegetőznek, ha a menekültek nem adnak még több pénzt.

Bár általánosságban arról számoltak be az őrizetesek a Kárpát utcában, hogy az őrök rendesek velük és a menedékes szociális munkások pedig kifejezetten segítőkészek, többen beszámoltak ugyanakkor

arról az esetről, amely a látogatást megelőző héten történt a családos részen, ennek során az őrizetesek beszámolója szerint az egyik őr megütötte az egyik fogvatartott gyereket. Az esetről a parancsnok másként számolt be, elmondása szerint valóban volt egy incidens, amelynek során a szír fogvatartottak elégedetlenségüknek adtak hangot, amiért nem toloncolták őket az eredetileg tervezett időpontban Szerbiába és kommunikációs nehézségek miatt nem sikerült megérinteni velük, hogy mikor kerül sor a toloncra és ekkor egy felnőtt őrizetessel szemben testi kényszert alkalmaztak. Az eset kezeléséről elmondta a parancsnok, hogy az őrizetesek maguk közül választottak több szószólót, akiket a BÁH távtolmácsolásra alkalmas helyiségébe vittek és arab nyelven tájékoztatták őket a tolonc időpontja módosításának okairól, majd a szószólók beszámoltak a többi szír őrizetesnek a fejleményekről.

Bár sajnálatos, hogy a kommunikációs problémák oda vezettek, hogy az őrök fizikai erőt alkalmaztak, mégis előremutató, hogy az eset után sikerült biztosítani, hogy a tájékoztatás teljes körű legyen és megnyugodjanak a kedélyek.

A bánásmóddal kapcsolatban felmerült, hogy akit külső helyszínre kell szállítani (Western Unionhoz, vagy kórházba), azt továbbra is vezetőszíjon viszik minden esetben, az egyéni körülmények mérlegelése nélkül a szökés megakadályozása miatt dönt így a szolgálatparancsnok. A Helsinki Bizottság szerint ez a gyakorlat problematikus, mert nem felel meg az 43/2008-as ORFK utasítás 137. pontja szerinti egyeniesítési körülményeknek.¹

- Javasoljuk, hogy **a bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekmény hivatalbóli üldözendőségére is tekintettel a parancsnok ne csak akkor indítson vizsgálatot egy rendőrrel, vagy egy FBŐ-vel szemben, ha több, egymástól független panaszt fogalmaznak meg egy adott munkatárssal szemben a fogvatartottak**, hanem vizsgáltsa ki azon panaszokat is, amelyeket mindössze egy fogvatartott tesz.

3. Sérülékeny csoportok

A Kárpát utcában tartják fogva a toloncra váró családokat, itt kisgyermek, várandós asszonyok is megfordulhatnak. Az épületet uniós támogatásból sikerült felújítani 2014 során, amelynek köszönhetően jó fizikai körülmények jellemzőek, tisztaság van. Az udvaron játszóteret, homokozót alakítottak ki, a felnőttek padokon pihenhettek. Az udvar mérete és kialakítása is megfelelő volt. A gyerekek ellátásához kapnak pelenkát és gyermekápoló szereket a fogvatartott családok, valamint az előírás szerint tejet és gyümölcsöt, amely azonban több fogvatartott elmondása szerint sem elegendő és a gyerekek még így is sokszor éhesek. A családos részlegben a Bizottság megfigyelői beszéltek egy nagyobb létszámú iraki jazidi családdal, ahol egy idős asszony és két gyerek is volt, valamint egy koszovói és egy szír családdal, továbbá szomáliai nőekkel.

A parancsnok elmondta, hogy a Kárpát utcai „családos” objektumban tartottak már fogva néma, illetve vak személyeket is. A rendőrség igyekszik gondoskodni ezekről a személyekről a szükségleteiknek megfelelően, de szerencsés esetben van velük egy segítő (mint a vak személlyel együtt is). Más, szakszerű segítséget nem tudnak biztosítani a fogyatékos fogvatartottaknak.

Ebben az épületrészben van külön gyermekfoglalkoztató szoba, ahol a gyerekek rajzolnak, festenek. Internethasználatra azonban nincs lehetőség, mert a szolgáltató drasztikusan emelné a szolgáltatás díját, és ezt a rendőrség jelenleg nem tudja fedezni.

- Javasoljuk, hogy az **internethasználat lehetőségének visszaállítását** mielőbb rendezze a rendőrség, különös tekintettel arra, hogy a 27/2007 (V.31.) IRM rendelet 5. § (2) bekezdésének e) pontja szerint a távbeszélő és internetszolgáltatás használatának időtartamát az őrzött szállás napirendjében kell meghatározni. Ebből álláspontunk szerint egyértelműen az következik, hogy az őrizetesek jogai között szerepel az internet használatának lehetősége.
- Javasoljuk továbbá, hogy a számítógépek billentyűzetén tegyék lehetővé, hogy egy **gombnyomásra arab, vagy dari betűkkel tudjanak rajtuk gépelni a fogvatartottak**,

¹ „137. A kísérés megkezdése előtt az őrizetes ruházatát át kell vizsgálni. Az őrizetést a kísérés során – ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja – meg kell bilincselni.”

mert többen elmondták, hogy a nagyon rövid idő nagy része, amelyet internetezéssel tölthetnek, valójában arra megy el, hogy keresgéljenek a megfelelő betűket. A billentyűkészlet kiegészítés álláspontunk szerint nem jelentene többletkiadást a rendőrség számára, ez a Windows operációs rendszerben elérhető.

4. Egészségügyi ellátás, szűrővizsgálatok

A parancsnok tájékoztatása szerint nincs általános egészségügyi szűrővizsgálat, a fogvatartottak saját egészségügyi állapotukról szóló beszámolója alapján rendelhetnek el további orvosi kezelést vagy vizsgálatot. Tipikusan TBC és hepatitis, valamint rühesség szokott előfordulni. A parancsnok szerint a legfontosabb az állomány egészségének védelme. Az ebola járvány miatt volt a legnagyobb a félelem a munkatársaik között, de az ORFK külön protokollt adott ki erre és Nyírbátorban alakítottak ki egy külön körletet, ahova a lázas betegeket elkülönítették. Utóbb kiderült, hogy senki sem volt ebolás.

A rendőrségi állománynak lehetősége van a rendőrségi pszichológust felkeresni, ha szükséges, erre volt néhány példa. A fogvatartottakkal a Menedék Egyesület által szerződötetett szegedi pszichiáter, dr. Nagy Ádám foglalkozik, aki hetente-kéthetente tesz látogatást az őrzött szálláson. A Menedék Egyesület szociális munkásai szokták jelezni az őrszemélyzetnek, ha észlelésük szerint valakinek pszichiátriai segítségre van szüksége, tipikusan azok esetén, akik drogfüggők vagy szerhasználati problémáik vannak.

A Mártírok útjai épületben fogvatartott szír férfiak arról számoltak be, hogy nagyon kimerültek az út alatt, szinte mindenkinek fáj a lába a hosszú gyalogolástól, azonban erre nem kaptak orvosi segítséget. A Bizottság megfigyelői több mint 30 szír férfival beszélgettek, a legfiatalabb 19 éves volt, a legidősebb ötvenes éveiben járt. A bizottság megfigyelői szerint mindannyian igen rossz állapotban voltak, többen egyértelműen a PTSD-től szenvedtek, sokan elmondták, hogy az egész családjukat (akár 5-6 gyermeküket is) elveszítették a háborúban.

Az orvosi ellátás kapcsán merült fel, hogy többeknek vannak a letétben elhelyezett táskájukban gyógyszerek, amikhez nem férnek hozzá. A parancsnok szerint ez akkor fordulhat elő, ha Magyarországon nem engedélyezett vagy törzskönyvezett gyógyszerrel van szó, és ez esetben kapnak helyettesítő készítményt a külföldiek. A fogvatartottak ezt cáfolták, és kérték, hogy jelezzük, hogy szeretnék beszédni a szükséges gyógyszereiket.

- Javasoljuk a magukkal hozott gyógyszerek tekintetében a jelenlegi eljárásrend felülvizsgálatát annak érdekében, hogy mindenki hozzáférjen az egyébként szedett gyógyszereihez, megtartva természetesen a vonatkozó jogszabályi előírásokat. Ha a hatóanyag megegyezik magyar készítményekével, akkor álláspontunk szerint felmerülhet, hogy az őrizetes folytassa szedését, a büntetés-végrehajtásban alkalmazott szabályok szerint.²

5. Szabad levegőn tartózkodás, rekreációs lehetőségek

A szabad levegőn tartózkodással kapcsolatban a parancsnok arról számolt be, hogy erre a lehetőségre felhívják az őrizetesek figyelmét, de ezen kívül nem tudnak mást tenni, hogy mindenki éljen a lehetőséggel. A parancsnok szerint a szabad levegőn tartózkodásra többnyire a délutáni órákban kerül sor.

A Kárpát utcai épület férfiak számára fenntartott részében kihelyezett tájékoztató szerint azonban a délelőtti és a délutáni időszakban is van erre lehetőség, amely azonban a parancsnok szerint már nem az aktuális napirend. A Bizottság munkatársai felhívták arra a parancsnok figyelmét, hogy erről szükséges lenne pontos és közérthető tájékoztatást nyújtani az őrizeteseknek. A fogvatartottak közül többen egymástól függetlenül (különösen a Kárpát utcai épület férfirészlegének első emeletén elhelyezett szírek) panaszkodtak arra, hogy nem jut egy óra szabad levegőn tartózkodás, és nem lehet

² A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv kódex) 156. § (4) bekezdés: Az elítélt a bv. orvos szakmai javaslatára, az bv. intézet vezetőjének engedélyével a hozzátartozó vagy - kapcsolattartóként nyilvántartásba vett - harmadik személy által finanszírozott gyógyszert, gyógyászati segédeszközt használhatja.

mit csinálni a kicsi és használhatatlan udvaron, ahol még az eget sem láthatják, mert fedett az egész. **A Bizottság álláspontja szerint az udvar valóban alkalmatlan arra, hogy ott bármilyen értelmes szabadidős vagy sport tevékenységet végezzenek az őrizetesek.** Különösen problematikus, hogy a fedett helyen az eget és napsütést sem lehet látni.

- Javasoljuk, hogy az őrzött szállás minden részlegében, így a férfiak fogvatartására szolgáló épületrészben is a szabad idő értelmes eltöltésére alkalmas helyszínt alakítson ki a rendőrség. A jelentésünket egyidejűleg megküldjük a Bács-Kiskun megyei Főügyészség BV törvényességi Felügyeleti Osztályának.

6. Ellátás, elhelyezés, vízhez és WC-hez való hozzáférés

Mindhárom épületben egymástól függetlenül több fogvatartott is panaszkodott arra, hogy nem elegendő az élelem, illetve hogy a fehér kenyér helyett szívesebben ennének rizst vagy pitát, amit egyébként megszoktak és meg tudnak emészteni. Ezt jeleztük a parancsnoknak, mint megfontolásra érdemes kérdést, mert álláspontunk szerint így lehetne javítani az ételmezésen, ami tapasztalataink szerint az általános elégedetlenség egyik fő forrása a fogvatartás során.

A Mártírok útján a földszinti előállító helyiségben az előző napon érkezett afgán menedékkérők, négy fiatal férfi és egy 5-6 éves kislány volt fogvatartva. Az éjszakát a földön, leterített pokrócon töltötték, mert csak két pad van, de ágy nincs az előállítóban. A befogadáskor a látogatás idején nem volt kihelyezve tájékoztató füzet, ezek pótlásáról a Bizottság ideai anyagi lehetőségeinek függvényében intézkedünk. A parancsnok elmondása szerint a látogatás reggelén adták át az ügyet a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalnak, és még a nap folyamán útba indításuk várható valamelyik befogadó állomásra.

A Kárpát utcai épület másik részében az egyedülálló férfiak, szintén többségében szírek és kosovóiak vannak fogva. Ez az épületrész nem volt felújítva és láthatóan nagyon rossz állapotban van. A zárkák ajtó hiányoznak, helyettük pokrócok vannak felszögelve az ajtókeretre. Az alsó szinten az öt zárkára egy WC jut, ahol folyik a víz és nincs villany a tükrös mosdóhelyiségben. Az egész épületrész piszkos és elhanyagolt. A napi egy óra szabadlevegőn tartózkodásra szolgáló udvar nagyjából 10x6 méteres, fedett kocsiállóra emlékeztet. Egy pingpongasztal volt kint, más sportolási lehetőség nincs, egyrészt a hely adottságai miatt, másrészt mert a szomszédot (aki egy magánszemély) zavar a labda pattogása. Ez utóbbi körülmény a jó szomszédi viszony megőrzésén túl álláspontunk szerint nem járhat semmiképpen sem azzal, hogy az akár egy évig is fogvatartott felnőtt külföldiek ne tudjanak semmilyen érdemi sporttevékenységet végezni. **Összességében megállapítható, hogy a Kárpát utcai épületnek az egyedülálló férfiak részére fenntartott részlege a fizikai körülmények miatt nem alkalmas arra, hogy emberek fogvatartásának helyszínéül szolgáljon.**

- Javasoljuk, hogy a rendőrség vizsgálja felül a Kárpát utcai férfirészleg állapotát és lehetőségeihez mérten mielőbb javítson az elhelyezés körülményein, ha szükséges, uniós vagy egyéb pályázati forrásból.
- Javasoljuk, hogy az őrizeteseknek a befogadást követően adják vissza a cipőfűzőiket, mert teljesen indokolatlan, hogy hetekig a cipőfűzőjük nélkül kell az épületen belül, vagy azon kívül járniuk. A hetekig tartó fogvatartás során álláspontunk szerint már nem a rendőrségi előállításhoz használt jogszabályokat, hanem a büntetés-végrehajtásra jellemző fogvatartotti garanciákat kellene követni.

7. Kapcsolat a külvilággal, információhoz való hozzáférés

A külvilággal való kapcsolattartásra vonatkozóan több őrizetes is jelezte, hogy szeretnék, ha a letétbe vett telefonjukból kiírhatnák a családtagjaik telefonszámát, mert fejből nem tudják és így nehézkes a kapcsolattartásuk. A parancsnok erre a felvetésre azt válaszolta, hogy ez a gyakorlatban már ma is működhet, ha ezt jelzi külön az őrizetes.

- Javasoljuk, hogy a befogadáskor erről külön tájékoztassák az őrizeteseket, és tegyék lehetővé, hogy szerettei telefonszámához mielőbb hozzáférjen.

A Kárpát utcai épület családos részében merült fel, hogy az IOM által szervezett önkéntes, támogatott hazatérési programban nem sikerül részt venniük a koszovóiaknak, és ehelyett a FRONTEX toloncjáráttal viszik őket haza Koszovóba. Az IOM programjáról ellentmondásos tájékoztatást kaptak több helyen, ezért a Bizottság jelezte a koszovóiak észrevételeit mind a rendőrség helyi munkatársainak, mind az IOM budapesti irodájának.

8. Egyéni panaszok:

D.S. szír fogvatartott jelezte, hogy a keze a bombázásban megégett, emellett a szeme is fáj és orvosi segítséget kért. Panaszát továbbítottuk a parancsnoknak és kértük a szükséges intézkedések megtételét.

Budapest, 2015. május 28.

Tisztelettel:

dr. Pardavi Márta
társelnök
Magyar Helsinki Bizottság